

SELVSAGT måtte den komme i ny utgave, Thorkild Hansens bok «Prosessen mot Hamsun». Den ble første gang utgitt på Gyldendal Norsk Forlag i 1978, og andreutgaven kommer som en naturlig oppfølger av filmen «Hamsun», som ruller over filmleiet for tiden.

Knappt noen annen bok er blitt omfattet med så stor interesse i Norge. Før den var kommet ut, var det skrevet 30 reportasjer om den i norske aviser. Da den forelå, ble den anmeldt i alle landets aviser og nyhetsmedier. Den var tema for utallige diskusjoner og avisinnlegg.

BORGERKRIG

Dansken Thorkild Hansen sa på forhånd at det kunne bli borgerkrig i Norge på grunn av boken. Men likevel var han nok uforberedt på intensiteten i engasjementet. Han deltok i en fjernsynsdebatt i NRK der hovedmotstanderen var den koleriske professor Harald Ofstad, og etter det kan det sies om Hansen som Hamsun i sin tid skrev i romanen «Sult»: Kristiania er en by man ikke forlater uten merke og sår.

«Prosessen mot Hamsun» fikk høyst blandet mottagelse – som bok. I begynnelsen syntes noen å ville genierklære Hansen. Var det noe av lysglansen fra anmeldernes vur-

dering av Hamsun som kastet sitt skjær også over ham? Senere ble kommentarene langt beskere, også fra dem som alltid hadde holdt Hamsun for å være en av våre største forfattere. Stein Mehren kalte boken «en grøt av fakta og følelser». En rask gjenoppfriskning av boken gjør at jeg gir Mehren rett. Men det er en god grøt. Hvis leseren i noen grad makter å skjelve mellom fakta og følelser, gir boken mengder av interessante opplysninger. Og det er da ikke uinteressant å oppdage at prosessen mot Hamsun satte så sterke følelser i sving hos forfatter Hansen at de møter oss gjennom hele boken? Kanskje er det ikke uten grunn at utlandet har betraktet prosessen mot både Hamsun og Hansen med betydelig undring?

Jeg ser ingen grunn til å gi Hansen rett i at Hamsun skulle blitt frikjent. Men når en del Hamsun-kritikere i vårt land etter krigen satte seg fore å tolke hans bøker med tanke på å finne noe de kunne bruke til å dømme kunstneren Hamsun nord og ned – da er det grunn til å protestere.

FIKK FRAM FØLELSER

Debatten om Hamsun ville nok ha kommet uansett, og den blusser opp igjen med ujevne mellomrom. Men Hansens bok utløste i alle fall den heftigste debatten til nå, den

gjorde at følelser kom til overflaten så de kunne bearbejdes. Det var en nyttig bieffekt av bokutgivelsen.

Fra debatten i 1978 har jeg merket meg Stein Mehrens innlegg. Han frikjenner på ingen måte Hamsun, slik Hansen så gjerne vil gjøre i sin bok, der han stiller geniet over moralen. Men Mehren kaller likevel Hamsun den største, og han blir stående ved paradokset – i likhet med Jan Kjærstad i sin kronikk i Dagbladet torsdag: «Det er en nødløsning å lete etter en indre sammenheng mellom Hansens litteratur og politikk. Vi tror han er én. Men han er flere. Samtidig.»

Forleden kveld så jeg den nye filmen om Hamsun. Den bygger på Hansens bok, men er mer balansert. Knut og Marie Hamsun spilles med fabelaktig innlevelse av Max von Sydow og Ghita Nørbye, og filmen er på alle vis severdig. Men kanskje det nå er på tide at vi enda en gang finner frem noen av Hamsuns egne bøker? For på sitt beste er han den største.

Av Jon
Magne Lund

109932